

6

- 2 -

I N F O R M A C E O C H A R T Ě 7 7

ročník devátý /1986/ - č. 3
od 29.ledna 1986 do 24.února 1986

	str.
Dokument Charty 77/4/86 - Dopis Výboru Rady Čechů a Slováků v Jižní Africe, dvě přílohy	2
Dokument Charty 77/5/86 a sdělení VONS č.505 /k výměně vězňů/	3
Sdělení VONS č.501 /Eduard Vacek ve vazbě/	4
č.502 /Jan Keller osvobozen/	5
č.503 /Odvolání Pavla Křivky/	5
č.504 /Pavel Horák ve vazbě/	6
č.506 /P.Křivka a P.Škoda pravomocně odsouzeni/	6
č.507 /Případ Jiřího Devátého uzavřen/	7
Politický vězeň Bogdan Borusewicz /portrét/	7
Ohlasy na Pražskou výzvu	8
Dopis Jánose Kise signatářům Pražské výzvy	13
Z materiálů FIDH	14
V samizdatu nově vyšlo...	
Krátké zprávy /Setkání s americkým senátorem - systematické útoky na L.Lise - Ochranné dohledy - M.Rejchrt píše o tom, že se nedopustil znásilnění - dopis Jana Šimsy Janu Pilařovi- Pavel Roubal se obrací na ROH a MOP - V.Bilák o diskriminaci v zaměstnání - zásahy proti koncertům - ještě k Sekci mladé hudby - Demonstrace v Moskvě- odpírači vojenské služby - odložené Miláno -"Sedí panterí" v NSR - předběžný program	17
Franken 86	

Informace o Chartě 77 vydává nezávislá redakční skupina signatářů
Charty 77

Petr U h l , Anglická 8, Praha 2 - Vinohrady

Charta 77/4/86

Výboru Rady Čechů a Slováků v Jižní Africe

k rukám p. Petra Foukala, tajemníka a p. Josefa Hložka, předsedy
Preteris, Jihoafrická republika

Vážení pánové,

dostali jsme Váš dopis z listopadu 1985, který publikujeme spolu s článkem z Le Mondu z 29. ledna 1986 o situaci v Jihoafrické republice a o správě Amnesty International.

Na podnět některých signatářů Charty 77 poslali její mluvčí a místopředseda FIDH Ladislav Lis v září minulého roka, v době vyhlášení výjimečného stavu v JAR a prudkého střetávání policie s civilním obyvatelstvem, dopis biskupovi Desmondu TUTUOVI.

Odeslaný dopis vyvolal čáskusi. Ačkoliv se diskutující rozcházel v názorech na kompetenci Charty 77 vyslovovat se k složitém národnostním, sociálním a politickým problémům Jižní Afriky, nikdo nezapochyboval, že odpor proti politice rasové diskriminace a proti brutálnímu násilí, jenz obětí se stávají nevinní lidé, je součástí boje za lidská práva.
V Praze dne 14. února 1986

Martin Palouš
mluvčí Charty 77

Anna Šabatová
mluvčí Charty 77

Jan Štern
mluvčí Charty 77

Přílohy: 1. Dopis Výboru Rady Čechů a Slováků v Jihoafrické republice mluvčím Charty 77 - z listopadu 1985.

2. Překlad článku deníku Le Monde z 29. 1. 1986 "Jihoafrická republika - téměř jako otroctví"

Příloha č. 1 - dopis z Jihoafrické republiky

Mluvčím Charty 77, Praha, Československo

My, Češi a Slováci, žijící od doby vstupu "bratrských" armád do naší drahé vlasti na území Jihoafrické republiky, jsme si s politováním přečetli dokument Vaší Charty 77 č. 21/85 ze dne 3. září t. r., který jste zaslali biskupovi Desmondu Tutuovi.

Vzhledem k našim sešmáctiletým zkušenostem z pobytu v této zemi jsme nuceni se k obsahu tohoto podivného dokumentu vyjádřit.

Po jeho přečtení se i méně fundovanému čtenáři okamžitě nabízí myšlenka, že se jedná o podvrh, plagiát, dezinformační trik chlapečů z Letné, s jedním cílem - poškodit a snížit v očích světové veřejnosti dosažící práci a zásluhy Charty 77 a jejích signatářů.

V opačném případě je to tragický dokument, jehož autoři si nedali sebemenší práci s hlubším studiem jihoafrického problému, apoštelsko-politického profilu adresátovy osoby, popřípadě si ani nepovšimli rudošedých inspičních v kulisách černobílého afrického amfiteátru.

Je to bozcenný plevel v poli Vašich dosud napsaných dokumentů a zcela bez sebemenšího zásahu Hlavní správy tiskového dozoru by mohl být otištěn v Rudém právu, Tribuně a jiných "skvotech" socialistické žurnalistiky, kde obvykle nepublikujete. Takových dokumentů lze tvořit tisíce a jeden denně - stačí pouze zaměnit adresáta a jméno země. Připomíná to silně výrobu rezolucí na běžícím pásu - jen těžko se nám věří, že jste se k takové hlušině uchýlili.

Věříme, že nemáte a nemůžete mít k dispozici pravdivé a objektivní informace o dění na africkém kontinentu, obzvláště na jeho jižním cípu. Díky cenově světových správ, rafinované výrobě poleprav a lží a zásluhou nejmodernější obrazové techniky využívané k překrucování a falšování událostí, jste se stali i Vy obětí neobjektivní šarády, v historii žurnalistiky zcela ojedinělé. Stali jste se konzumenty předem sformulovaných polotovárů, na jejichž pedkádě vznikl Váš dokument. Jiného vysvětlení není.

Napsali jste kontraverzní dopis stejné kontraverzní osobě; domníváme se, že v rejstříku nositelů Nobelovy ceny neexistuje - krom biskupa Tutua - jiného člověka, o jehož oprávnění nosit tento vznešený titul je tolik pochybností.

Jakeby přímo na místě objednávku se z bezvýznamného velebníčka stala přes noc postava neochvějného zastánce černého lidu Jihoafrické republiky, a to světového formátu. Na domácí půdě má sotva desetinu stoupenů - což však Vy nemůžete vědět. Z formulace Vašeho dokumentu by mohl mít čtenář dojem, že pan biskup přímo horuje pro evoluční vývin v Jižní Africe a nabádá své černé ovečky k lásce a pořádku. Opak je pravdou! Přesto si však jménem Vaší Charty 77 dovolujete dávat kredit člověku, který jezdí po světě a přímo prosí

o to, aby jeho spoluobčané měli bídu, hlad a utrpení - opravdové to důvody k násilnému zvratu v zemi. Glorifikujete člověka, který den se dne mění své názory, nehledá cestu k rounnému dialogu, ke spravedlivému řešení jihoafrického problému, který není ochoten jednat s prezidentem P.W.Bothou, který šve proti své vládě a neuznává změny, které tato vláda k odbouzení apartheidu a k odstranění diskriminace již učinila. Věřte nám - je jich dost a další jsou na programu. Preto Vaše podpora biskupa Tutua v tvrzení, že politika vlády JAR je zhoubná, nemorální a bezperspektivní, je kolosální paskvil v srčadle reality.

Jihoafrická republika není klec z ostatých drátů, do této "prašové" země se snaží ilegálně dostat přes zamínovaná pobe stovky a tisíce ž. sv. svobodených černošů z okolních států osvobozených dle moskevské formule, se států, které již mají to přirozené uspořádání, kde má občan stejná práva a povinnosti vůči společenství, v němž žije.

Po přečtení Vašeho dokumentu Charta 77 už není, co bývala. Alespoň pro nás, jihoafrické Českoslovánky.

A pokud cítíte potřebu dopisovat si se skutečnými zástupce černého lidu na jáhu Afriky, doporučujeme Vám několik následujících jmen: pan Gatscha Buthelesi, dr. Lucas Magope a dr. Jonas Savimbi.

Preterria, listopad 1985

Výber Rady Čechů a Slováků v Jižní Africe

Petr Foukal, tajemník Josef Hložek, předseda

Příloha 2: Překlad článku deníku Le Monde z 29. ledna 1986

Jihoafrická republika - "Téměř jako v otroctví"

V úterý 28. ledna zveřejnila Amnesty International podrobnou zprávu o věznění jihoafrických černošů, kteří porušili zákony o povinných propustkách, a o zacházení s těmito vězni. Tato humanitární organizace věnuje uvedenému problému objemný spis; uvádí se v něm, že tisíce černošů /v r. 1984 to bylo 238 000/ je satýkáno a vězněno proto, že byli přistižebí bez povolení v bílé zóně a že tito vězni patří mezi ty skupiny politických vězňů v Jižní Africe, s nimiž je nejnáre zacházeno.

Černoši, odsouzení za porušení zákonů o "pasech" /tyto doklady určují černošům starším patnácti let místo, kde je jim povoleno žít a pracovat/, jsou někdy během svého pobytu ve vězení systematicky mlácení. V každém případě jsou však podrobena zacházení "krutému, ponížujícímu a nelidskému", uvádí správa AI. Mohou být "pronajati" nebo "prodáni" bílým farmářům při podmíněném propuštění z vězení. Jsou tedy užíváni pro nucenou práci "téměř jako v otroctví". AI nisméně uvádí, že v posledních třech letech došlo k úpravám, které odstranily "nejkrutavější výstřelky".

Anglikánský biskup z Johannesburgu Desmond Tutu, který se v pondělí vrátil ze Jižní Afriky z USA, kde shromáždil ghruba milion dolarů na darech /polovina bude orčena rodinám politicky vězňů a exulantů/, prohlásil na tiskové konferenci, že souhlasí s cíli ANC /Afrického národního kongresu/, ale že nesoouhlasí s jeho násilnými metodami. Podle biskupa Tutua jsou cíle ANC "multiracialismus, demokracie a ustavení spravedlivé společnosti". Biskup připomněl, že "podle učení církve může být správné uchýlit se k násilí, měli být svržen nespravedlivý systém", ale uvedl zároveň, že en osobně tento názor nezastává.

Poslední víkend došlo v Umkomaasu, jižně od Durbanu, k novým kmenovým potyčkám, v nichž se střetli příslušníci kmene Zulu a Pende; vyžádaly si nejméně osmi mrtvých. Při shromáždění asi pěti tisíc školáků v černošské čtvrti Krugersdorpu, asi padesát kilometrů západně od Johannesburgu, které bylo uspořádáno na začátku školního roku, bylo jedné dítě zabito a další tři byly zraněny při policejním zásahu, při němž síly pořádku užíly slzného plynu, brokovnic a bádů. Snažily se tak rozehnat toto shromáždění, pořádané na závěr všeobecného bojkotu černošských škol černošskými dětmi a jejich rodiči.

XXXX

Charta 77/5/86

Sdělení VONS č. 505

V Praze 17. února 1986

Vládě Československé socialistické republiky

a vládám Francouzské republiky, Německé spolkové republiky, Nizozemského království, Rakouské republiky, Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku a Spojených států amerických, a to prostřednictvím velvyslanců těchto států v Československu

V minulých dnech sledovala světová veřejnost výměnu několika osob, vězněných v zemích západní Evropy za vyzvědačství, ve prospěch některých států Varšavské smlouvy, za skupinu vězňů ze zemí východní Evropy. Byl mezi nimi i čs. občan Jaroslav Javorský, odsouzený v r.1977 ke 13 letům odnětí svobody pro údajné vyzvědačství.

Tento humanitní akt v nás vzbudil naději, že i další čs.občané, kteří jsou odsouzení k dlouholetým trestům odnětí svobody za vyzvědačství, budou moci být osvobozeni. Myšlenka na takovou výměnu je o to naléhavější, že svou vinu rozumně popírají a že podle dostupných informací nic nenasvědčuje ani tomu, že by se dopustili vyzvědačství, ani tomu, že by jednali s nřských pohnutek.

Obracejíme se proto na vlády západních zemí, které by mohly nabídnout vězněné vyzvědače k výměně a kterým je navíc nejlépe známo, zda se čs.občané, odsouzené v Československu za vyzvědačství, tohoto trestného činu skutečně dopustili, jakož i na československá úřední místa: Navrhujeme, aby do další výměny vězňů byli zahrnuti i tito čs.vězni:

Jiří Ganš z Českých Budějovic, nar.v r.1929, odsouzen za údajné vyzvědačství na 15 let, zbývá mu ještě pět a půl roku. Je ve velmi špatném zdravotním stavu, v jeho případě běží o záchrana života.

Ing.Petr Hauptmann z Prahy, nar.v r.1946, odsouzen za údajné vyzvědačství na 10 let, zbývá mu sedm a půl roku.

Josef Römer z Gottwaldova, nar.v r.1955, odsouzen za údajné vyzvědačství na 11 let, zbývají mu dva roky.

František Veis z Prahy, nar.v r.1932, signatář Charty 77, odsouzen za údajné vyzvědačství na 12 let, zbývá mu ještě více než šest let.

Dále navrhujeme, aby do výměny byli zahrnuti i dva signatáři Charty 77, kteří jsou nespravedlivě vězněni za politické delikty, a to Jiří Wolf, nar.v r. 1952 a Walter Kania, nar.v r.1940, kteří mají strávit ve vězení čtyři resp. dva a půl roku.

O většině z nich je nám známo, že svého času byli ochotni odejít do ciziny, předpokládáme, že by k tomu byli ochotni i nyní, zároveň s propuštěním z vězení. Podle čs.zákonů by ostatně tento souhlas museli ještě výslovně vyjádřit.

Martin Palouš
mluvčí Charty 77

Anna Šabatová
mluvčí Charty 77

Jan Štern
mluvčí Charty 77

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných, čs.liga pro lidská práva, člen Mezinárodní federace pro lidská práva

Ladislav Lis, místopředseda Mezinárodní federace pro lidská práva

XXXX XXXX XXXX

Sdělení VONS - Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, československé ligy pro lidská práva a člena Mezinárodní federace pro lidská práva /FIDH/

Jména a adresy členů VONS byly zveřejněny ve sdělení č.492 v Info o Ch 77 č.12 z r.1985. Všechna sdělení VONS jsou zasílána Federálnímu shromáždění ČSSR.

Sdělení č.501 /Eduard Vacek ve vazbě/

Dne 16.ledna 1986 bylo zahájeno trestní stíhání ve věci /což znamená zatím nikoliv proti konkrétní osobě/ trestného činu pobuřování podle § 100 odst.1 trestního zákona "v souvislosti s výskytem letáků s protispolečenským zaměřením". Takto vyjádřil vyšetřovatel VB v Teplících skutečnost, že v tomto měsíci obdržely stovky občanů do poštovní schránky rozmažená upozornění, že čs. sdělovači prostředky informovaly o chystaném pohřbu Jaroslava Seiferta neúplně. V letáku byl uveden úplný program pohřbu v Rudolfinu, v kostele sv.Markéty i na hřbitově v Kralupech; leták byl podepsán Ch 77 a neidentifikovanými iniciálami.

Tento leták byl vhozen do poštovních schránek obyvatel domu, v němž žije se svou rodinou Eduard Vacek, nar.20.4.1947, elektromechanik v Severočeských konzervárnách a drožďárnách v Teplících. Dne 22.ledna 1986 rozhodl vyšetřovatel kpt.Jiří Dbalý z okresní správy SNB v Teplících, že v bytě Eduarda Vacka v Teplících II, ulici 25.února č.1534/14 bude provedena domovní prohlídka. Společenská nebezpečnost oznámení o pohřbu Jaroslava Seiferta byla zřejmě velmi vysoká, neboť vyšetřovatel vydal rozhodnutí již v nočních hodinách a prohlídka sama začala v 5 hodin 10 minut. Prováděli ji pprap.Křivák, pprap.Černuc-

ky, por.Krpeš a kpr.Košťál.

Při prohlídce nebylo nalezeno žádné zařízení k výrobě letáků a leták byl nalezen jen v jediném exempláři. Po výpovědi jedenáctileté dcery Vaekových, že leták vyzvedla ve schránce a přinesla do bytu, dostavili se příslušníci SNB do základní školy, kterou navštěvuje, a toto dítě vyslýchali znovu.

Při prohlídce byly ednaty různé časopisy, brožury a samizdatové publikace a také náboženská literatura, vše vždy jen v jednom nebo dvou exemplářích.

Orgány SNB odvezli Eduarda Vacka, otec dvou dětí /7 a 11 let/, s prohlídky sebou a jeho manželce později oznámili, že byl dne 24.1.vzat prokurátorem do vazby pro "přechovávání, rozšiřování a výrobu ideově závadné literatury" a že je vězněn v Litoměřicích. /Adresa je: E.V., nar.20.4.1947, věznic MS, pošt.schr.79, 412 81 Litoměřice./

Eduard Vacek se pohybuje v prostředí českého kulturního undergroundu. V minulosti -r.1981- byl pět hodin vyslýchán na rozšiřování undergroundových časopisů PAKO a VOKNO, které byly u něho nalezeny i tentokrát. Protože není zatím přesně známo, z čeho je Eduard Vacek a obviněn, vzniká obava, že pod záminkou letákové akce připravuje Státní bezpečnost represálie proti vydavatelům nezávislých kulturních časopisů a jejich spolupracovníkům.

3.února 1986 Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných, čs.liga pro lidská práva, člen Mezinárodní federace pro lidská práva

XXXX

Sdělení č.502 /Jan Keller osvobozen/

Ve dnech 31.1.a 3.2.1986 pokračovalo před senátem okresního soudu v Tachově hlavní líčení proti evangelickému faráři Janu Kellerovi, obviněnému z trestného činu maření dozoru státu nad církvemi a náboženskými společnostmi podle § 178 trestního zákona /viz naše sdělení č.350, 400, 471 a 474/. Proces probíhal vysoce korektně, soud se zjevně snažil dobrat pravdy a také účast veřejnosti nebyla nikterak omežována. Na závěr byl vynesena rozsudek, jímž se Jan Keller v plném rozsahu zprošťuje viny, neboť skutek, jehož se dopustil, nebyl trestným činem; naopak byl plněním jeho náboženských a také služebních povinností evangelického faráře. Prekurátorka, která v poslední den líčení vystřídala dosavadního prokurátora, se na místě odvolala /což je méně obvyklé/.

Průběh i výsledek procesu je třeba hodnotit pozitivně: soud respektoval ducha i literu platných zákonů a absurdní obvinění, směřující proti samé podstatě kněžského působení, bylo nakonec odmítnuto. Jsme přesvědčeni, že při odvolání bude osvobozující rozsudek potvrzen /ač nás případy z poslední doby, např.Lenky E. Marečkové, Bystřicka Janíka či Petra Cibulky, učí E. opatrnosti/. Zastrášeovací kampaň, v jejímž rámci bylo Státní bezpečností vyslýcháno i mnoho dětí, zůstane smutnou a behužel neměnitelnou skutečností. Naopak povzbuzující jsou četné projevy solidarity, kterých se Janu Kellerovi dostalo od zahraniční a svláště domácí veřejnosti.

Spravedlnosti však nebude učiněno zadost, nebude-li Janu Kellerovi urychleně vrácen /po téměř dvou letech/ státní souhlas a tak mu umožněn návrat k výkonu duchovenské funkce.

7.února 1986 Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných, čs.liga pro lidská práva a člen Mezinárodní federace pro lidská práva

XXXX

Sdělení č.503 /Odvolání Pavla Křivky/

Odvolání v trestní věci ing.Pavla Křivky, 26letého ekologa z východních Čech, bude projednáno před nejvyšším soudem ČSR ve dnech 13.a 14.2.1986 vždy od 8,30 hodin. Veřejné zasedání se má konat v budově tohoto soudu na náměstí Hrdinů č.1300 v Praze 4, číslo dveří 31. /Viz naše sdělení č.475, 484 a 489./

7.února 1986 Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných, čs.liga pro lidská práva, člen Mezinárodní federace pro lidská práva

XXXX

Sdělení č.504 /Pavel Horák ve vazbě/

Ve sdělení č.501 jsme informovali o tom, že 16.1.1986 bylo v Teplicích zahájeno trestní stíhání ve věci /nikoliv proti konkrétní osobě/ pro trestný čin pobuřování podle § 100 odst.1 trestního zákona. Trestná činnost měla spočívat v rozmnožení a distribuci textu, upozorňujícího, že čs.sděleovací prostředky zamlčely podstatná fakta o připravovaném pohřbu Jaroslava Seiferta. Letáček, který našly stovky teplických občanů v poštovních schránkách, u-

vedl skutečný program pohřbu v Rudolfinu, v kostele sv. Markéty a na hřbitově v Kralupech. Text byl podepsán označením Ch 77 a neidentifikovanými iniciálami.

Dne 23.1.1986 byl zadržen, později obviněn a okresním prokurátorem v Tepličkách JUDr. Dobroslavem Pokorným vzat do vazby Pavel Horák, nar. 8.4.1954. Při demovně prohlídce v bytě, který Pavel Horák obývá společně se svou bývalou ženou, byly zabaveny především cyklostylové blány a osobní korespondence.

Pavel Horák je otcem jednoho dítěte a bydlí na adrese: Čapkova 5, Teplice. Ať už je Pavel Horák skutečným původcem tzv. letákové akce či nikoliv, pobeuřit na celé věci může pouze to, že rozšiřování textu tohoto druhu se stalo předmětem trestního stíhání.

13. února 1986 Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných, Čs. liga pro lidská práva a člen Mezinárodní federace pro lidská práva

-XXXX XXXX -XXXX-

Sdělení č. 506 /P. Křivka a P. Škoda pravomocně odsouzeni/

Dne 13. a 14. února 1986 rozhodoval nejvyšší soud ČSR o odvolání ing. Pavla Křivky a ing. Pavla Škody proti rozsudku krajského soudu v Hradci Králové. Pavel Křivka tam byl vloni v listopadu odsouzen pro trestný čin podvracení republiky podle § 98 odst. 1 trestního zákona ke třem rokem odnětí svobody, Pavel Škoda pro trestný čin pobuřování podle § 100 odst. 1 trestního zákona k dvaceti měsícům odnětí svobody. Oba tresty jsou nepodmíněné a odsouzení je mají vykonat v první nápravně výchovné skupině. Pavel Křivka byl k soudu předveden z vazby, v níž je už od 29.4. loňského roku, Pavel Škoda byl souzen na svobodě. Ztratil v průběhu trestního řízení místo asistenta na Vysoké škole zemědělské v Praze a pracuje nyní jako dělník.

Nejvyšší soud, jehož senátu předsedal dr. Janda, odvolání obou obžalovaných i jejich otců odmítl a potvrdil původní rozsudek.

Soud hrubě porušil ustanovení procesního práva mj. tím, že neumožnil, aby se zasedání zúčastnila veřejnost. Přátelé obžalovaných a zástupci velvyslanectví USA, Velké Británie, Kanady a Nizozemí, kteří chtěli jednání sledovat, nebyli vpuštěni ani do soudní budovy.

Zaslouží připomenout, že původně byl důvodem k trestnímu stíhání a základem hlavního bodu obžaloby obsah soukromého dopisu, v němž Pavel Křivka popisoval ekologické poměry v Československu, jak je poznal z vlastní zkušenosti. Zájem o něm byl u něho veden profesionální odpovědností přírodovědce i odpovědností občana tohoto státu. Nejvyšší soud však jednal s předpojatým záměrem prokázat, že za znepokojením Pavla Křivky nad ekologickou situací u nás se skrývá nepřátelství k socialistické společnosti. Nepřátelské motívy Křivkovy byly dokumentovány tím, že Křivka odešel za studií v Halle v NDR Orwellův román "1984" a Literární listy z 60. let, že měl u sebe telefonní číslo Svobodná Evropa, což bylo prokazováno dokonce odborným posudkem, apod. Také byl proti němu uváděn jeho výrok ze soukromé korespondence, že narozeniny babičky jsou pro něj významnější událostí než oslavy výročí VHSR. /O případu jsme vydali sdělení č. 475, 484, 489, 492 a 503./

22.2.1986 Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných, Čs. liga pro lidská práva a člen Mezinárodní federace pro lidská práva

XXXX

Sdělení č. 507 /Případ Jiřího Devátého uzavřen/

Dne 21.1.1986 zamítl krajský soud v Brně v neveřejném zasedání stížnost okresního prokurátora v Gottwaldově podanou proti usnesení okresního soudu v Gottwaldově, jímž bylo zastaveno trestní stíhání Jiřího Devátého a případ byl postoupen národním výboru k projednání jako přestupek. /Viz sdělení č. 437, 439, 448, 455, 480, 492 a 496./ Dne 11.2.1986 byla rozsudkem okresního soudu v Gottwaldově, jehož senátu předsedal JUDr. František Králík, vyslovena neplatnost okamžitého zrušení pracovního poměru mezi Jiřím Devátým a Technickou správou města Gottwaldova. Jiřího Devátého při jednání zastupoval JUDr. M. Josef Průša z Prahy, když krajský soud v Brně ho zrušil na základě stížnosti předchozí usnesení okresního soudu, jímž byl dr. Průša vyloučen z jednání jako právní zástupce. Téměř rok trvající případ Jiřího Devátého byl tak uzavřen tím, že nakonec byl dán průchod právu a spravedlnosti.

23.2.1986 Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných, Čs. liga pro lidská práva a člen Mezinárodní federace pro lidská práva

XXXX

XXXX

XXXX

Politický vězeň Bogdan Borusewicz /portrét/

V sobotu 11.1.1986 oznámila Polská tisková kancelář, že byl v Gdaňsku zatčen Bogdan Borusewicz, skrývající se funkcionář podzemní Solidarity. Byl zatčen společně s pěti dalšími lidmi a současně byla odhalena jedna z podzemních tiskáren Solidarity. Více podrobností není známo, v dalších dnech však byli ve Varšavě vyslyšáni v souvislosti s Burusoviczem aktivisté Solidarity Janusz Onyszkiewicz a Jacek Kuroń. Bogdanu Burusoviczovi nyní hrozí trest vězení až do pěti let, pro polské úřady však není žádným problémem právní kvalifikaci a tím i výši hrozícího trestu libovolně měnit.

Bogdan Borusewicz se narodil 11.1.1949, bydlí v Sopotech, ulici 23. března č.96, číslo bytu 24. Vystudoval historii na katolické univerzitě v Lublinu, v Polsku je však už mnoho let znám spíše jako publicista i jako trpělivý a nezdolný zastánce demokratických tradic. Je svobodný a bezdětný.

Veřejné práci v humanitární oblasti se věnuje již od svého mládí, poprvé byl vězněn ve svých devatenácti letech. V polovině 70.let byl jedním ze zakládajících členů Výboru společenské sebeobrany /KSS - KOR/. Vznik stávky v Leninových loděnicích v Gdaňsku v srpnu 1980 je se jménem Bogdana Borusewice spatřovat velice výrazně - na rozšíření stávky po loděnicích a během několika dní i po celém Gdaňsku měla velký vliv Borusewiczova rozhodnost a iniciativa, byl také inspirátorem vzniku Mezipodnikového stávkového výboru, který dva týdny po počátku stávky dosáhl dohody s vládou. Po vzniku Solidarity byl členem regionálního vedení Solidarity v Gdaňsku. Před sjezdem těchto nezávislých odborů se však rozhodl nekandidovat v odborových volbách a po skončení první části sjezdu v červnu 1981 odborovou práci opustil a odešel do soukromí. Velké nebezpečí pro Solidaritě spatřoval v přílišném nadšení a v opojení z dobytých pozic - toto nadšení dokázalo často nad důsledným politickým myšlením nebo nad vážným varováním mávnout rukou. Byl odpůrcem přílišné důvěry vládě, což ovšem neznamenalo zásadní neochotu k dialogu - v jednáních doporučoval obezřetnost a opatrnost a zdůrazňoval nutnost počítat se všemi, i s těmi nejméně vítanými možnostmi. Očekával prudký úder vlády proti Solidaritě navzdory všem jednáním a dohodám, a proto nebyl ani vyhlášením výjimečného stavu zaskočen: už týden před jeho vyhlášením se skrýval a unikl zatčení. V únoru 1982 se mu podařilo navázat kontakt s dalšími skrývajícími se představiteli Solidarity - s Bogdanem Lisem, Alexandrem Hallem a později i Zbigniewem Bujakem. Tehdy byla také založena podzemní Prozatímní koordinační komise Solidarity. Borusewicz organizoval zřízení tajných tiskáren, obnovu konspiračních kontaktů s ostatními oblastmi i se zahraničím a byl také jedním ze zakladatelů a hlasatelů Radia Solidarność. Po zatčení Bogdana Lise v červnu 1984 se stal předsedou Prozatímní koordinační komise regionu Gdaňsk. Za čtyři léta skrývání byl jedním z nejhledanějších odborářů a jeho zatčení považuje tajná policie za svůj velký úspěch.

Jeho přátelé a spolupracovníci si ho nesmírně váží jednak pro jeho politické a konspirační zkušenosti, jednak pro osobní vlastnosti, které nejednou vyvolaly i krátkodobé spory a rozehody - pro jeho neúplatný mravní cit a nekompromisní, dalo by se říci i tvrdou až nezdolnou povahu. Mnozí dokázali jeho přínos ocenit až ve chvílích pro Solidaritě zvláště těžkých, kdy se jeho iniciativa, vytrvalost, myšlení a zkušenosti ukázaly téměř nepostradatelnými.

Bogdan Borusewicz nyní nemůže očekávat, a jistě ani neočekává, mírnost nebo shovívavost. Bude proto záležet i na solidaritě všech lidí, kteří, ať už žijí kdekoliv, cítí povinnost, závazek a často i odvahu solidarizovat se s vězňami, pronásledovanými a ohroženými. Takto můžeme Bogdana Borusewiczovi nyní pomoci i my.

20.ledna 1986

/mt/

XXXX XXXX XXXX

Ohlasy na Pražskou výzvu

V Info o Ch 77 č.9/85 jsme referovali o tom, jak na Pražskou výzvu reagovala britská Kampaň za jaderné odzbrojení /CND/. Tehdejší stručné stanovisko CND v listopadu m.r.rozpracovala a zaslala signatářům Pražské výzvy. V dopise, podepsaném generálním tajemníkem CND Megem Beresfordem hodnotí CND pozitivně i návrh Charty 77 formulovaný v dokumentu k 17.výročí sovětské invaze do Československa na stažení sovětských vojsk z čs.území resp. na snížení jejich stavu; vidí v něm příkladné úsilí o jednostranný ozbrojovací krok: podobné návrhy na jednostranné iniciativy jsou totiž součástí strategie CND.

Politické změny, vyvolané masovým společenským hnutím, budou spojeny s vy-

tvorbou - a to v obou částech Evropy - demokratického, mírového a samosprávného společenského uspořádání, založeného na zrušení soukromého vlastnictví výrobních prostředků a jejich plném zespolečenštění - to je představa Jacqueline Alliové a Ernesta Mandelovy, kteří za časopisy IV.internacionály E Impresor a International Viewpoint poslali signatářům Pražské výzvy své stanovisko z 10.1.1986; stanovisko značně skeptické svláště vůči tzv.helsinskému procesu a jednání vlád.

Pro nedostatek místa dopisy GND a Impresoru nezveřejňujeme a doufáme, že je převezmou komentáře, které vložili zveřejňovaly plná znění všech příspěvků, došlých k Pražské výzvě ze zahraničí.

V plném znění zveřejňujeme závažný příspěvek maďarského opezičního aktivisty Jánose Kise; připomínáme, že dopis přátel z NDR k Pražské výzvě jsme zveřejnili /v plném znění/ v Info o Ch 77 č.8/85 a stanovisko polského KOS /v obšířném výtahu/ v Info o Ch 77 č.9/85.

XXXX

Signatářům Pražské výzvy

Drazí přátelé,

mluvčí Charty 77 uvádějí Vaši výzvu jako příspěvek do diskuse a vyzývají ke komentářům z domova i ze zahraničí. Rád se chápu této příležitosti k dialogu, který tak nutně potřebujeme. Vzhledem k tomu, že maďarská demokratická opozice nemá žádné formální zastoupení, prosím, abyste považovali tento dopis pouze za odraz mých vlastních myšlenek. Domnívám se, že takové výměny osobních názorů nejlépe poslouží jako první krok k vzájemnému porozumění a vytvoření společné perspektivy.

Devolte, abych začal tím, že zopakuji hlavní body, v nichž se shodneme. Bez výhrad přijímám myšlenku, že mír, na rozdíl od pouhé neoválky, a vývoj směrem k demokracii ve východní části našeho kontinentu předpokládá postupné překonání rozdělení na politicko-vojenské bloky, které je dědičtím koncem 40.let. Zároveň souhlasím s myšlenkou, že překonání současného statu quo nelze dosáhnout návratem k rétorice studené války a satlačování, ale pouze vyjednáváním a vzájemně přijatelnými kompromisy. Kromě toho z celého srdce souhlasím s Vaším prohlášením, že zmírnění napětí mezi oběma polovinami Evropy nemůže být pouze dílem vlád a státních aparátů, ale že v něm musí sehrát významnou úlohu nezávislá národní sdružení, dobrovolné spolky a společenská hnutí, máli celá záležitost dospět k úspěšnému zakončení. Domnívám se, že tyto body tvoří společný základ, který považují za dostatečný i nutný pro vedení rozumné diskuse.

Nyní bych se chtěl zabývat těmi body Vaší výzvy, které, podle mého názoru, vyžadují vyjasnění, doplnění nebo opravu. Z hlediska účelnosti jsem je rozdělil do tří skupin:

1. Problém: Jak popsat existující evropský statu quo, který je třeba překonat.
2. Cíle: Jak charakterizovat situaci, o níž usilujeme.
3. Prostředky: Jak postupovat, aby požadovaného stavu větší bylo dosaženo.

1. Problém

Přiznám se, že nejsem příliš spokojen s Vaším popisem statu quo v Evropě. Sbíhá mi tam výslovná formulace skutečnosti, že oba mocenské bloky nejsou koalicí téměř rovnocenných partnerů, ale že každý z nich je ovládnut supervelmocí. Je zvláště důležité prozkoumat tento problém z hlediska obtížných otázek, které se kladou vždy, pokoušeli se o seriózní evropský program. Pokud tomu rozumím, jsou to zejména tyto:

a/ Ze zcela odlišné geografické postavení obou supervelmocí ve vztahu k Evropě. USA jsou na druhé straně Atlantiku, zatímco SSSR je v euroasijskou velmocí. /Bývalý kancléř Helmut Schmidt tvrdil, že mu kdysi bylo doporučeno, aby říkal "naši ruští sousedé", čímž byli zcela přehlíženi Poláci, Češi a Slováci, Maďari a samozřejmě Ukrajinci, Bělorusové a lid pobaltských republik./ Je proto těžké pochopit, jak odstranění amerických voják a raket ze západní Evropy by mohlo být skutečně vyváženo podobnými kroky ze sovětské strany.

b/ Nestejný stupeň, a v důležitých ohledech rozdílný typ nadvlády, kterou supervelmocí uskutečňují vůči svým spojencům. USA jsou v rámci NATO hegemonistickým partnerem, ale nicméně partnerem. Západoevropské státy mají ve své zahraniční politice značný manévrovací prostor, včetně politiky vůči sovětskému bloku /např. konflikt kolem plynevedu v roce 1982/, nemluvě o velmi omezené schopnosti USA rozhodovat o tom, kde bude v zemích jejich spojenců

vládnout. Nepřehlížím v této souvislosti důležité výjimky, jako např. Portugalsko v letech 1974-75. Nicméně, od dob poválečné konsolidace, nestojí žádná západoevropská vláda tvář v tvář hrozbě, že by ji vojsko USA svrhlo způsobem, jakým byla odstraněna vláda Imre Nagye v roce 1956, nebo že by vojska NATO, pod vedením USA, zasáhla podobně jako proti vedení Dubčeka a Černíka v roce 1968-69; na západ od Labe není pravděpodobná ani intervence prostřednictvím zplnomocněnců, jako tomu bylo v případě Jaruzelského. Otázka, která vzniká na základě těchto rozdílů, je následující: existuje rozumná naděje, že uvolnění mezi Východem a Západem by mohlo narušit zvláštní povahu svazků závislostí, které spojují východoevropské státy s SSSR? Nebo, řečeno přesněji, lze takový výsledek očekávat od jakéholiv druhu uvolnění napětí, nebo pouze od jeho určitých typů, nebo jej nelze očekávat vůbec? Pokud vůbec existují některé zvláštní typy uvolnění napětí, které by teoreticky mohly vést ke zvýšené nezávislosti východní Evropy ve vztahu k SSSR, jak bychom je měli charakterizovat?

c/Konečně bych se chtěl zínit o rozdílech stupně a způsobu, kterým jsou obě Evropy závislé na obou supervelmocích; tyto rozdíly jsou zřejmě spojeny s rozdíly mezi oběma politickými a hospodářskými systémy. Pluralitní demokracie, spolu s ústavními právy občanů a tržní ekonomikou, představuje určité zajištění proti vnější intervenci a toto právě systémy sovětského typu bohužel nemají. Důsledkem toho je, že vojenské odpoutání supervelmocí samo o sobě nemůže vést k tomu, aby se sjednocení Evropy stalo nezvratné. K tomu jsou ve východní Evropě potřebné vnitřní změny: Proto obrovské sovětské přesile v této oblasti musí být vytvořeny "vestavěné" kontrolní a bilanční mechanismy. Otázkou je, jaké změny jsou nutné i možné a jak je možno tyto změny spojit s procesem uvolňování napětí. Jak dobře sami víte, není to otázka zbytečná. Od poloviny 50.let až do konce let 60. vycházela všeobecná představa o vývoji ve východní Evropě z reforem vytvářených shora a podporovaných zdola. Od poloviny 70.let až do začátku let 80. tu existoval jiný model, model sebeomezujících společenských hnutí, která se organizovala mimo oficiální struktury a vykonávala nátlak na vlády, aby uskutečňovaly významné reformy. Obě tyto strategie předpokládaly /prvá implicitně, druhá explicitně/, že požadovaných změn lze docílit i při zachování vnitroblokového statu quo. Jedno z poučení, které si mezi východoevropané vzali k srdci z varšavského puče v roce 1981 bylo, že demokratická hnutí ve východní Evropě nemají naději na úspěch, nedojde-li ke změnám ve vnějším statu quo. Možná, že je to pravda. Z toho však nevyplývá, že postačí nahradit strategii vnitřní pluralizace a zavádění tržních vztahů v našich zemích scénářem postupné demontáže obou bloků. Je-li pravda, že požadované vnitřní změny zčásti závisí na změnách vnějších prostředí, pak i opak je pravdou. Proto nechápu, jak se můžeme vyhnout problému strategie /nebo strategií/ vnitřního vývoje východoevropských společností.

Toto vše je zřejmé a jsem si jist že o těchto problémech dobře víte⁺. Dokonce chápu přesvědčivé důvody k tomu, abychom se těmito otázkami výslovně nezabývali. Ti, kteří se obražejí na veřejnost na Východě i na Západě, musejí brát v úvahu skutečnost, že mezi možnými diskutujícími na Západě, s nimiž lze snadno komunikovat, tj. v mírovém a ekologickém hnutí, existují velmi silné skupiny, které mají přísně symetrické vidění obou bloku nebo které lze pro takové vidění získat, ale které zároveň v každém konstatování rozdílů mezi bloky vidí hned studenoválečnické reakce. Možná že se mýlím, ale domnívám se, že to byl důvod, proč přecházíte otázky, o nichž hovořím. A pokud mám pravdu, pak musím vyjádřit svůj silný nesouhlas s takovou taktikou. Jistě existují i určité případy, kdy je možno spolupracovat i s přís-

+/Srvrn.s textem Pražské výzvy: "Tyto a jiné úkoly by měly být součástí komplexního programu, který nesmí být zaměřen proti nikomu, nýbrž ke vzájemnému sblížení. Nechceme vytvářet Evropu jako třetí velmoc, ale překonat velmocenskou blokovou strukturu spojením svobodných a nezávislých národů v celoevropském svazku, demokratickém a samosprávném společenství, žijícím v přátelství s národy celého světa. Jen svobodní a důstojní občané mohou zaručovat svobodu a sebeurčení národů. A jen svéprávné národy mohou založit Evropu jako společenství rovnoprávných partnerů, z něhož nesálá do světa nebezpečí globální války, ale které je příkladem skutečného mírového soužití." Z formulace lze vyvodit, že mír závisí na vnitřních i vnějších poměrech a že obojí tyto poměry je nutno změnit; vágnost formulace může být daná tomu, že Pražskou výzvu podepsalo mnoho lidí různých politických orientací. Pozn. red.

nými "symetristy" a takové příležitosti není třeba zahazovat. Ale naděje na strategickou spolupráci je pouze s lidmi, kteří jsou ochotni odsoudit potlačení Solidarity, vězenské tábory, politické zneužívání psychiatrie a všeobecné nedodržení ústavních práv v sovětském světě, aniž by současně cítili potřebu ihned k tomu dodat, že Margaret Thatcherová je jen další Jaruzelský, protože rozdrtila hernickou stávkou, a že -jistě odpuzující- vypovězení tureckých politických emigrantů západoněmeckou vládou znamená, že NSR je stejně potlačující stát jako NDR, a také že oligopolní /tisk je ovládan malým počtem lidí či skupin, poz.př.// struktura tisku v některých západních zemích má stejný účinek jako cenzura a hierarchická státní kontrola na Východě. Spíše než abychom vyhověli komukoliv, kdo je ochoten se s námi bavit, měli bychom usilovat o to, aby se s takovými zásadními postoji seznámilo západoevropské demokratické veřejné mínění. To neznamená, že nemáme mít pochopení pro specifické zájmy a citlivost západní veřejnosti; mám na mysli např.: tendenci demokratů nalevo od středu /zejména v NSR/ podezírat jakoukoliv kritiku vznesenou na adresu SSSR ze staromódního antikomunismu; jejich pocit, že rakety Parshing a rakety s plochou dráhou letu rozmístěné na jejich území jsou větším nebezpečím než rakety SS 20 namířené na západní Evropu a že slouží pouze zesílení nadvlády USA; rostoucí nepřátelství k americké masové kultuře zaplavující evropské kulturní trhy; složitost problému nové vlny rasismu jako masové reakce na problém zahraničních dělníků atd. Toto vše musíme pochopit nejen proto, abychom své poselství mohli přetlumočit do politického jazyka, jímž hovoří a který chápou západní demokraté, ale také proto, a to zejména, protože my sami stojíme tváří v tvář stálému nebezpečí provinencialismu a ztrátě schopnosti vidět své problémy ze širšího hlediska. Jeden z velmi jasných symptomů takového provinencialismu je tendence k návratu do studenovělečnického manichejismu. Je ale rovněž provinciální domnívat se, že jediný způsob, jak se vyhnout pasti studenovělečnického myšlení, je přijetí symetrického vidění obou bloků a obou supervelmocí.

2. Cíle

Píšete: Naším cílem je ~~...~~ spojení "svobodných a nezávislých národů v celoevropském svazku, demokratickém a samsprávném společenství, kterým říkáme v přátelství s národy celého světa". Ano, toto je cíl, o který by měli usilovat demokraté v celé Evropě. Nicméně mi dovolte několik počůuhých otázek. A co SSSR? Máme předpokládat, že se stane členem budoucího evropského společenství, nebo bude pouze vnější silou, jakou bylo Rusko před napoleonskými válkami a Stalinův stát do roku 1939? Co se stane s říší, kterou vytvořili carové a kterou přetvořili Lenin a Stalin? Měly by Ukrajina, Bělorusko, Estonsko, Lotyšsko a Litva znovu získat svou nezávislost a stát se suverénními partnery celoevropského společenství? A co vojenské zájmy SSSR mimo Evropu, tj. jeho vojenská a jiná přítomnost v Karibské oblasti, na Dálném Východě, na Středním Východě a v Africe? Máme předpokládat, že souběžně s vyteuženými změnami v Evropě nastane i odpoutání SSSR od těchto vzdálených oblastí? Jestliže ano, nepředpokládáme příliš mnoho? Jestliže ne, můžeme realisticky očekávat vznik sovětského státu integrovaného do demokratického a samsprávného celoevropského společenství rovných a nezávislých států? V případě negativní odpovědi bychom zase museli počítat s tím, že SSSR odejde z evropské arény, ale co by takový odchod mohlo vyvolat? A co by mohlo znemožnit, aby se SSSR nevrátil jako dominantní velmoc kontinentu a nefinlandizoval celou západní Evropu, jakmileby odchod Američanů vytvořil mocenské vakuum na druhé straně?

Lze ovšem říci, že tyto otázky ukazují nepochopení celého problému. Při koncipování federace rovnoprávných, suverénních, demokratických států definuje Pražská výzva dlouhodobé cíle a vesměs má v úvahu, že uskutečnění těchto cílů závisí na příliš mnohých postupně se projevujících změnách současného statu quo, je zcela přirozené, že podrobnosti jsou nepředvídatelné. Jinými slovy: cíle vyhlášené ve výzvě nelze chápat jako část podrobně definované politiky, ale jako všeobecné zásady určené k orientaci postojů. Nejsm si jist, zda nyste obhajovali své stanovisko tímto způsobem, ale je to myslitelná obhajoba. Obtíž je v tom, že stejné námítky se pak objeví na jiné úrovni. Politika, to nejsou jenom zásady, potřebujeme také proveditelnou politiku. Dlouhodobé cíle je nutno doplnit bližšími cíli, které pak lze spojit s praktickými kroky. V Pražské výzvě je takovým cílem vyřešení německé otázky.

Domnívám se, že toto je nejdůležitější problém a je Vaší obrovskou zásluhou,

že jste jej formulovali. V určitém slova smyslu to je nejevropštější problém, klíč k demilitarizaci kontinentu, k jeho denuclearizaci a k odstranění systému bloků. Zároveň je to však problém, který je hluboce spjat s mocenskými /a konfliktními/ zájmy, a to natolik, že v blízké budoucnosti nelze v této oblasti očekávat změny. Musíte brát v úvahu skutečnost, že proti znovusjednocení Německa se soustřeďuje nejen zájem SSSR, ale i zájmy největších sousedů Německa na východě a na západě, tj. Polska Francie. Musíte vzít v úvahu také prohlášení některých vedoucích západoněmeckých politiků /které mimochodem není z právního hlediska zcela neobhajitelné/ o tom, že smlouvy 70.let jsou závazné pouze pro současné vlády oddělených německých států, že znovusjednocený celoněmecký stát bude mít volbu buď ratifikovat poválečné hranice nebo požadovat jejich nové stanovení.

Takže z krátkodobého hlediska potřebujeme jiné cíle, které jsou jednodušší dosažitelné. Vy navrhuje jeden takový cíl, odchod cizích vojsk z Evropy. Je to zajímavá oblast z hlediska navrhování středně dlouhých kroků ve správném směru. Avšak podle mého názoru nevyužíváte příležitost. Píšete: "Navrhneme tedy, aby NATO a Varšavská smlouva zahájily co nejdříve jednání o rozpuštění svých vojenských organizací, o stažení a odstranění všech jaderných zbraní v Evropě instalovaných nebo na Evropu namířených a o odchodu vojenských jednotek USA a SSSR z území jejich evropských spojenců." To je velice atraktivní dlouhodobý cíl. Ale jako návrh pro okamžité rozhovory se mi zdá bezobsažný. Vzpomeneme jen, že samy velmoci předkládají takové všeobsažné návrhy, a to vždy když nechtějí mluvit vážně o realistických krátkodobých efleš. Z krátkodobého hlediska se maximalismus rovná stagnaci.

Souhrnně tedy, co mi ve Vaší výzvě schází, není ani tak jasné prohlášení o konečných efleš či zásadách, ani středně dlouhé cíle, ale spíše vytyčení krátkodobých cílů, které, vzhledem k tomu, že jsou dosažitelné v předvídatelné budoucnosti, by mohly přispět k aktivizaci postupného překonání současného stavu. A s touto poznámkou se dostáváme k otázce, kterou jsem položil jako poslední.

3. Prostředky

Zde nacházím ve Vašem textu dvě zajímavé poznámky. Že v zájmu překonání rozdělené Evropy je třeba více využívat helsinských dohod a potom požadavek, aby jednotliví občané, skupiny občanů nebo národy se aktivněji účastnili tohoto procesu, aby ze své vlastní iniciativy vystupovali proti nepřijatelné politice státu. Tuto druhou myšlenku, i když je poněkud vágní, nepovažuji za problém, a proto ji ponechám stranou a soustředím se na první.

Ačkoliv se o této otázce hovoří ve východní Evropě velmi mnoho, já sám nevidím jiný rozumný postoj než přijetí helsinského procesu jako rámce pro prosazování vhodných změn v existující situaci. Avšak nesouhlasím s Vašimi argumenty ve prospěch tohoto postoje. Správně tvrdíte, že závěrečný akt z Helsinek a závěrečný dokument z Madridu "nejsou jen stvrzením statu quo, ale programem evropské a evropsko-americké spolupráce". /Já bych k tomu ještě dodal, že znovu potvrzují hlavní body mezinárodní dohody o občanských a politických právech a zavádějí myšlenku lidských práv do vztahů mezi evropskými státy navzájem a ve vztahu k USA./ Domnívám se však, že formulace, podle které v Helsinkách nejednaly a v helsinském "procesu nejdou bloky, ale rovnoprávní partneři", čímž byla "potvrzena nezávislost všech zúčastněných států" není příliš šťastná. Byla to pouze západní strana, která až do 60.let odmítala uznat závislé vlády sovětského bloku za legitimní, rovnocenné partnery v mezinárodních vztazích. SSSR kladl vždy velký důraz na vnější znaky suverenity u svých podřízených států. Pokud v tomto ohledu znamenají Helsinky změnu, pak pouze v postoji západních vlád, které jsou nyní ochotny ehovat se k východoevropským státům jako by byly suverénními účastníky mezinárodních dohod. Že tento změněný postoj může přispět k vytvoření většího manévrovacího prostoru východoevropských zemí vůči SSSR, je jiná otázka.

Avšak to není to hlavní, o čem jde. Chci zdůraznit, pokud jde o Helsinky, že krátce po podpisu závěrečného aktu vstoupil celý proces KBSE do období hluboké krize. Pokud jde o otázky bezpečnosti, je zde od roku 1975 úplná stagnace, pokud jde o kulturní styky, došlo dokonce k mírnému poklesu, a pokud jde o lidská práva, je zde tak otevřený konflikt, že se v určitých okamžicích zdálo, že dojde k selhání vyjednávací struktury. To nelze přehlížet. Pokud tvrdíte, že Helsinky nabízejí vhodný rámec pro ty, kdo usilují o evropské sjednocení, musíte říci, proč tomu tak je navzdory dobře známým faktům této krize.

Sovětské chování představuje pouze jedním aspektem tohoto problému. Existuje zde další, a pokud vím peněkuď přehlížený problém západního postoje vůči Helsinkám. Jak jistě víte, nemají západní vlády jednotný přístup k procesu KBSE. Navíc žádný z těchto vzájemně si odporujících přístupů neřeší otázku lidských práv konstruktivně.

Sociálně liberální a křesťansko-liberální vlády NSR přímo odmítají jakékoli náznaky toho, že by se měly zaměřit na otázky lidských práv. Podle jejich názoru je třeba si vybrat mezi požadavkem úcty k lidským právům a zlepšováním vztahů mezi státy. Vybraly si to druhé. Jediné, co jsou ochotny udělat, je intervenovat za zavřenými dveřmi v humanitárních případech. Tvrdí, že podpora nezávislých názorových skupin jako je Charta 77 nebo společenských hnutí jako je Solidarita může pouze vytvářet mezinárodní napětí, vést k destabilizaci Evropy a ohrozit mír a pracně získaný pokrok politikou uvolnění napětí. Do-
dejme k tomu, že výsledky, na něž poukazují, skutečně existují, např. volnější vstup pro západoněmecké občany do NDR, volnější výjezd aspoň těch občanů NDR, kteří jsou v poproduktivním věku, pravidelné vykupování politických vězňů atd.

Po vpádu do Afghánistánu a po polském puči zaujala americká administrativa a některé západoevropské vlády, např. Velké Británie, postupně jiný postoj. Spočívá v tom, že se slovně odsuzuje nedodržování lidských práv v SSSR a jeho východoevropských podřízených zemích, ale zároveň se brzdí normální rozvoj styků se všemi těmito zeměmi nebo téměř všemi. Zdá se mi, že v určitých okamžicích a vůči určitým zónám je taková politika ospravedlnitelná. Např. se domnívám, že ostrakismus vůči vojenskému režimu v Polsku a sankce proti němu byly nejen morálně správnou reakcí na válku Jaruzelského proti polskému lidu, ale že byly také nejlepší praktickou politikou. Jestliže se Jaruzelskému nepodařilo opakovat výkon Kádára nebo Husáka pokud jde o normalizaci, je to částečně proto, že musí reagovat na ekonomický a diplomatický tlak ze Západu /příčemž samozřejmě nejdůležitější je tvrdošíjný společenský odboj uvnitř samotného Polska/. Ale slovní deklarace bránící lidská práva a sankce jsou postojem přinejmenším defenzivním: reaguje se tak na nedodržování práv, ale nijak se nepřispívá k procesu rozšíření existujících a zaručených práv. Blokování normálních vztahů vytváří mezinárodní problémy, které po určité době vyžadují změnu taktiky. Důsledkem toho je, že vlády, které sledují tuto politiku, včetně vlády USA, tuto svou pozici mění.

Změna spočívá v tom, že se vyhlásí ještě jednou vznešené zásady svobody a důstojnosti, vysloví se kritika na adresu vlád, které tyto zásady nedodržují a pak se rychle přejde opět k normálním poměrům. V současné době se tato dvojnáčnost stává velice rozšířeným jevem: jak se zdá, zahajují nyní Gorbačov a Reagan nové období v sovětsko-amerických vztazích. Nemyslím si, že by bylo správné tuto dvojnáčnost odsuzovat jako projev špatného svědomí. Spíše se mi zdá být projevem rozpaků nad mrtvým bodem, v němž se ocitly Helsinky.

Podle mého dlouho zvažovaného názoru rozhodným krokem při ospravedlňování tvrzení, že Helsinky mohou vytvořit rámec pro smysluplné změny v Evropě, musí být důkaz o možnosti čtvrtého, konstruktivního přístupu k otázce lidských práv. Kdekoli by chtěl tvrdit, že Helsinky nejsou odsouzeny k úplnému krachu, musí dokázat, že všeobecná ustanovení závěrečného aktu o lidských právech a kulturních stycích mohou být převedena do určitých praktických a dojednatelných návrhů. Pouze takto můžeme překonat dualismus rétoriky o lidských právech a praktických činech. Avšak tento přístup vyžaduje fantazii. Rovněž vyžaduje jasné stanovisko pokud jde o to, jak a proč může být SSSR zahrnut do vyjednávání o těchto otázkách. Konečně také vyžaduje porozumění pro zájmy a postoje, které jsou v pozadí za současnými západními postoji vůči Helsinkám. Domnívám se, že klíčovým úkolem je pochopit převládající západoněmecký postoj a vysvětlit, proč konstruktivní politika v oblasti lidských práv západoněmeckým zájmům z dlouhodobého hlediska méně škodí než ponechání lidu východní Evropy svému osudu. Jsou to úkoly, které nebudou jednoduché.

Smyslem mého dopisu není ani tyto úkoly rozvést, ani zodpovědět další otázky, které jsem uvedl na začátku tohoto dopisu. Chtěl jsem zde pouze přispět k objasnění ~~praktických otázek~~ otázek, před nimiž stojíme. Kladení správných otázek znamená odkrytí cesty, která vede ke správným odpovědím, jak kdysi prohlásil mladý Marx. S bratrskými pozdravy

Budapešť, 15.12.1985

J á n o s K i s

Z materiálů FIDH - Mezinárodní federace pro lidská práva.

FIDH je mezinárodní organizace přidružená k OSN a Evropské radě, sídlí v Paříži. Skládá se z 30 členských lig, z nichž čtyři působí v exilu. Čs.ligou je Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných, který je jedinou členskou ligou, působící v sovětském bloku. Také člen VONS Ladislav Lis je jediným místopředsedou FIDH, žijícím ve východní Evropě.

Materiály FIDH se z větší části týkají Asie, Afriky a Latinské Ameriky; z pochopitelných důvodů se naše informace soustřeďují na čs. a východoevropskou problematiku.

V č.130-131 týdeníku FIDH "Lettre" je zveřejněn výtažek dopisu Václava Malého ministru vnitra o policejních zásazích při návštěvě V.Malého a P.Šustrové u L.Lise dne 19.9.1985. Závěrem této zprávy píše FIDH, že "znovu důrazně protestuje proti ponižujícím šikanám, jimž je vystaven místopředseda Federace a jimiž čs.režim hanobí sám sebe".

V č.133 je informace o XIII. řádném sjezdu bulharské Ligy pro lidská práva, který se konal v říjnu 1985 v Římě. Účastnilo se ho 70 delegátů z devíti zemí, v nichž Bulhaři žijí v exilu. Na další dva roky byla znovu zvolena Řídící rada a předseda Ligy Dimko Statev. Sjezd schválil tři rezoluce, protestující proti porušování lidských práv v Bulharsku, zvláště pak proti násilné bulharizaci tureckých a islámských spoluobčanů. "Na závěr", citujeme ze zprávy FIDH, "shromáždění svobodných Bulharů vyzývá odpovědné politické činitele Západu, aby nepřipustili, aby se budoucnost světa vyvíjela podle lživého patolízalství sovětské moci a jejích dezinformačních orgánů, ale aby s důvěrou podporovali revoluční a osvobozenecký potenciál lidu porobených zemí."

V č.143 "Lettre" nalézáme výtahy ze dvou sdělení VONS, č.475 /o případu ing.Pavla Křivky/ a č.482, který byl vydán také jako dokument Charty 77 a podepsán místopředsedou FIDH L.Lisem, požadující okamžité propuštění politických vězňů v Polsku.

V témže čísle "Lettre" je i sdělení Mezinárodní humanitární komise, vyšetřující násilné přesuny lidí v Afghánistánu. Uvádíme ji v plném znění:

Mezinárodní humanitární komise, vyšetřující násilné přesuny lidí v Afghánistánu, právě /tj.v říjnu 1985, pozn.red./ uskutečnila tajný čtyřtýdenní pobyt v této zemi. Složení komise bylo: Michael Barry /USA, odborník na tuto oblast, pozorovatel FIDH/, Johann Lagerfelt /Švédsko, lékař, člen organizace Lékaři světa/, Pascal Maitre /Francie, fotograf, agentura Gamma/ a Yvon Deleau /Francie, kameraman, FR 3/, přičemž zpráva komise byla před zveřejněním předložena prof.Felixi Ermarcorovi, zvláštnímu zpravodaji Komise pro lidská práva OSN, který je pověřen záležitostmi Afghánistánu.

Komise projela na koni a prošla pěšky čtyři afghánské provincie: Paktja, Logar, Vardak a Gházní a prozkoumala demografickou situaci. 26 vesnických sídlišť /některá z nich se rozkládala na rozsáhlých územích/, přičemž se prokázalo, že jsou zcela opuštěna svými obyvateli. Dalších šest sídlišť bylo opuštěno z více než 50%.

Komise zaregistrovala celkem o něco více než 8 000 domů, z nichž bylo 49% opuštěných. Tato pozorování dovedla komisi k závěru, že některé oblasti země, dříve hustě obydlené, zvláště pak v blízkosti hlavních dopravních cest byly svými obyvateli systematicky opuštěny.

Mimo přímé pozorování zjistila komise, že v provinciích Logar, Vardak a Gházní došlo k prudkému poklesu zemědělské výroby v důsledku sucha, trvajícího v určitých částech Afghánistánu už tři roky. V oblastech, které suchem nejvíce trpí, přestalo tzv.suché zemědělství zcela existovat a zavlažované kultury snížily svoji produkci o 80%. Nedostatek píče donutil zemědělce, aby porazili většinu dobytka. Komise soudí, že hladomoru v r.1986 by mohly zabránit pouze vydatnější sněhové srážky v zimě 1985-86.

Podle svědectví, vyslovených před komisí a ověřených vždy tehdy, byla-li přímá pozorování škod v terénu možná, jsou tyto podmínky ještě ztíženy zvěstvy, jichž se dopustily sovětské jednotky pod vedením generála Osmanova během rozsáhlé pročišťovací akce v provinciích Paghman, Logar a Gházní v září a říjnu 1985.

Po obsazení vesnice Čarch v provincii Logar dne 3.října 1985 zabily tyto jednotky čtyřicet tři civilní osoby /včetně dětí/ a přežilým zabavily hodinky, rozhlasové přijímače, peníze na hotovosti a další cennosti; poté

svévolně zničily zásoby potravin tím, že sklady mouky znehodnotily fekáliemi. U sousední vesnice Qal'a-yé Mazir /ve fr.transkripci, redakce nemá k dispozici zásady transkripce pašó či čarí do češtiny/ nastražily sovětské jednotky léčku a ze zálohy přepadly a povraždily skupinu sedmdesáti uprchlíků, neozbrojených a složených téměř výlučně z žen, dětí a starců, kteří se pokoušeli uprchnout do Pákistánu.

Obilná sýpka vesnice Barakat v provincii Gházní byla zničena bombardováním dne 6.října. Komise naléhavě upozorňuje na incident, k němuž došlo 4.října ve vesnici Beed-Mošk v provincii Gházní, tuto vesnici komise navštívila 48 hodin po incidentu. Sovětští vojáci zde unesli dvě děti ve věku 10 a 14 let. Rodiče mladšího dítěte získali své dítě zdravé po zaplacení výkupného 200 afghánů /odpovídá zhruba 7 německým markám/. Rodiče staršího dítěte však nebyli schopni zaplatit výkupné, stanovené poněkud vyšší, což mělo za následek, že 14letý Mohammad Nábí byl umučen k smrti, postupně byl zbaven pitné vody, týrán kpanci a rány bajonetem, škreen a nakonec popraven zastřelením. Francouzská humanitární organizace Guilde du Raid, jejíž zástupci rovněž vesnici navštívili, nabídla rodičům oběti pomoc.

Komise rovněž vyslechla svědectví uprchlíků, kteří pocházejí z jiných oblastí země; vypovídali o tom, jak sovětské jednotky zabily stovky lidí.

XXXXX XXXXX XXXXX

V samizdatu nově vyšlo...

Pod názvem Setkání vyšel sborník věnovaný osmdesátým narozeninám profesora Václava Černého /únor 1986, 207 stran/:

Miloslava Holubová "Paměti se píší pro budoucnost, ve kterou se věří" /zamyšlení na d. knihami Mojžíra Klánského Vyhnanství a Čingize Ajtmatova A věku delší bývá den/; Radim Palouš "Škola a demokracie" /úvaha nad posláním a funkcí školy v moderní společnosti/; Václav Benda "Odpověď na dopis britského konzervativního myslitele Rogera Scrutona do Československa" /známý dopis bývalého mluvčího Charty 77/; Jiří Hájek, Vladimír Kadlec "O potřebě dialogu mezi politikou a etikou v politice" /úvaha o úloze etických norem v politice/; Ivan Dejmal "Morální existence jako úkol" /zamyšlení nad potřebou kultury a transcendence v dnešním světě/; Antonín Bělohoubek ~~XXXXX~~ "Pane profesore" /výběr autorových myšlenek ovlivněných Václavem Černým/; Josef Topol "Vážení pane profesore" /osobní vyznání známého dramatika o setkání s Václavem Černým/; Klement Lukeš "Jak jsem se začal učit u pana profesora" /vzpomínka na první setkání s Kritic-kým měsíčníkem a jeho vydavatelem/; Jiří Ruml "Proti legendám a mýtům" /úvaha na d. osobností Julia Fučíka a jeho Reportáže psané na oprátku/; Jiří Pechar "Několik slov o Aloisu Jiráskovi" /poznámky k Jiráskovu F.L.Věkovi pod zerným úhlem vztahu Václava Černého k tomuto klasikovi národní kultury/; Karel Kraus "Tirso de Molina před El Grekovým obrazem" /zamyšlení motivované esejí Václava Černého Barokní divadlo v Evropě/; Václav Zedník "Text, který čte sám sebe" /esej o denících Jiřího Ortena/; Marie Růt Křížková "Bůh přichází bez zvonění" /recenze novely Miloslavy Holubové Život posmrtný/; Eva Kantůrková "Kontinuita sděleného" /nad knihou Bedřicha Fučíka Čtrnáctero zastavení/; Josef Zveřina "V srdci křesťanského poselství" /ukázky z větší teologické práce/.

Sborník dále obsahuje dokument Charty 77 č.8 z roku 1985 s blahopřejným dopisem mluvčích Jiřího Dienstbiera, Evy Kantůrkové a Petrušky Šustrové a ediční poznámku Marie Růt Křížkové, která sborník uspořádala.

XXXXX

Petr Tačoun: V hospůdce za deště Výběr z básnických sbírek Dušičky a Hospodiny, V hospůdce za deště a Úzkosti. 75 stran. Předmluva Pavel Šrut.

XXXXX

Ladislav Jehlička: Stalinova dýmka /Oneskorená recenze s ukázkami./ 22 stran. Ne-literární sarkastický rozbor sedmi kapitol románu Milana Kundery "Kniha smíchu a zapomnění", vydaného nakladatelstvím 68 Publishers v Torontu.

XXXXX

Jiří Ruml: O pokrytectví na nejvyšší úrovni Fejeton, únor 1986

XXXXX

Petruška Šustrová: Pokoušení Václava Havla Recenze, únor 1986

XXXXX

Rudolf Battěk: John Baker - civilní evangelista či satirický kazatel Sbírká pou-naučení z let 1983-85, 79 stran

XXXXX

Rudolf Battěk: Cizojazyčný slovník poučný prosinec 1985, 23 strany

XXXXX

Marie Boulangerová: O "Anatomii jedné zdrženlivosti" Václava Havla Paříž, únor 1986, 10 stran českého překladu; polemika s dopisem V. Havla, adresovanému loňskému amsterodamskému konventu západoevropského mírového hnutí

XXXXX

Martin Kvetko: Dopis pánům Černogurskému, Jablonickému, Kusému a Šimečkovi Autor je generální tajemník Stále konference slovenských demokratických exulantů a redaktor časopisu Naše snahy, ~~KARXIXKI~~ Jeho čtyřstránkový dopis o názorech Miklóse Duraye, s nimiž polemizuje, a o dalších souvislostech, koluje v samizdatu.

XXXXX

Rudolf Zukal: Otevřený dopis k článku "Stále živý dokument" je adresován Janu Fojtíkovi, tajemníkovi ÚV KSČ. Autor polemizuje s Fojtíkovým článkem, který se týkal "Poučení z krizového vývoje". Dopis je zaměřen ekonomicky. 9 stran, 5.1.86

XXXXX

Rudolf Zukal: V ekonomice platí fakta, nikoliv slova /příspěvek do předsjezdové diskuse/, 9 stran, 25.1.1986, zasláno ekonomickému oddělení ÚV KSČ.

XXXXX

Laureatus: Několik slov k jedné konferenci Politické úvahy k průběhu ideologické konference k "Poučení z krizového vývoje", 10 stran, leden 1986

XXXXX

Zpráva o poměrech v NVÚ Minkovice autor neudán, 58 stran. Ediční poznámka uvádí, že zpráva byla zpracována na základě informačních podkladů z let 1979-1980x a že toto je druhé, opravené vydání, které zachycuje stav a změny do roku 1983.

XXXXX

Budeme nadále informovat i o obsahu jednotlivých samizdatových časopisů, a to i tehdy, pokud jsme již dříve zveřejnili anotaci článku, statě, fejetonu apod. jako separátu. Při tomto, mnohdy duplicitním anotování nám záleží především na rychlosti, s níž Infoch -na rozdíl od jiných periodik- dokáže o samizdatové produkci informovat; v případě časopisů nám záleží na tom, aby čtenář získal úplnou informaci.

XXXXX

Jednou nohou, mající v podtitulku "tzv. nezávislá kulturní revue", vychází nepravidelně. Číslo 3/4 1986, vyšlo v lednu 1986. Cca 200 stran A4, stránky nejsou číslovány. Obsahuje: Isaac Bashevis Singer "Klíč" /povídka/; Tom Sheppard: "Měsíc jestřání luhy"; J.R.R. Tolkien "O prstenech moci a třetím věku" /vyprávění/; dvě indiánské povídky; Samuel Beckett "Všechny padající" /rozhlasová hra/; Karel Hynek Mácha "Deník z roku 1835"; Jiřina Zemanová /ukázky ze sbírek "P.F. 82" a "Slove"/; Jan Brabec "Z jedné strany na druhou" /básně/; Luboš Vydra /dvě povídky/; Rudolf Němec "Malířská cesta" /vzpomínky/; Jáchym Topol: "Popiš si ksicht!"; Jan Lukeš "Dopis MUDr. Stuchlíkovi"; Jana Černá "Adresát Milena Jesenská" /dokončení vzpomínek dcery M. Jesenské/; Paul Wilson "Jaký je to dělat rock v policejním státě"; Plastic People "Půlnoční myš" /některé texty z poslední nahrávky/; Martin Palouš "Opuštění země" /filozofická úvaha věnovaná Ivanu Dubskému k 55. narozeninám/; Václav Havel "Largo desolato" /divadelní hra/.

XXXXX

Kritický sborník /sv. 4, roč. 1985/ 145 stran

Miroslav Červenka "Dvě poznámky k samizdatu" /úvaha nad některými aspekty strojopisných publikací a edic/; Eva Formánková "Kritik v nekritickém světě" /literární kritická stat s podtitulem "Josef Vohryzek a Květen"/; "Na poklepávání po ramenou by zahynula jakákoliv kultura" /rozhovor Petrušky Sustrové s Ivanem M. Jirousem/; Rudolf Slánský "Teorie hospodářské politiky existujícího socialismu" /recenze studie Zdislava Šulce "Stát a ekonomika"/; František Kautman "Na trnitých cestách literární vědy a kritiky" /zamyšlení nad literárněvědnými a kritickými svazky Edice Expedice, zvláště nad "Máchovskými studiemi" Růženy Grebeníčkové/; Milan Jungmann "Recenze laická" /nad svazkem čtyř studií Miroslava Červenky "Z večerní školy versologie"/; Jiří Nepoch "Evropský hudební zázrak" /památce prof. Emila Hradeckého, autora "Úvodu do tonální harmonie"/; Caruso "Opera - další zklamání?" /kritický referát o třech operních premiérách v Praze a Brně/; Eva Kantůrková "Perverzní Mácha?" /polemická glosa ke studii "Máchův necenzurovaný deník", uveřejněné v Půlročníce Kritického sborníku 1985/; "Dvakrát Hrabal" /poznámky Milana Hübla k "plotnáčtině" - německo-českému argotu a slangu v Brně a informace o sympoziu o Bohumilu Hrabalovi v Uppsale pod zn. -k-/; Jaroslav Šabata "O demokratickou a revoluční identitu levice našich

dnů" /polemická stať s podtitulkem "Na okraj Pražské výzvy" věnovaná některým článkům publikovaným pod pseudonymem Laureatus/; zn -pf- "Filosofie, nebo filozofie" /pokračování úvahy o některých problémech jazykových reform/; "Knižní zpravodaj" /pravidelné rubriky "Co nového v samizdatu - edice - periodika"/.

XXXXX

Obsah /leden 1986, 125 stran/
Zdeněk Rotrekl "Klokočí" a Karel Pecka "Odchody a odkazy" /verše k úmrtí Jaroslava Seiferta/; Petr Pithart "Dějiny, kampaně a národní sebevědomí" /další z diskusních statí o problematice dějin a dějepiscectví/; zn. Krá "Naše ekologie konečně dospělá? anebo ohlédnutí za uplynulým rokem" /přehled o ekologické publicistice s ukázkami a citáty z periodik za rok 1985 s kapitoly Hojivá síla přírody, Přívětivé varování, Ekologicky myslet - ekologicky žít, Zasedala Rada pro životní prostředí, Ekologické bajky/; "Bude líp! /?/" /Rozhovor Evy Kantůrkové s Milanem Šimečkou o možnostech poevropštění společenského systému v SSSR a zemích východní Evropy/; Petr Kabeš "Partita" /verše z let 1973-74, redigované a krácené autorem v roce 1980/; Zdeněk Urbánek "Idyla" /proza datovaná léty 1958-85/; Karel Pecka "Povětrň" /další z malostranských humoresek/; Eda Kriseová "Vyloučenosti" /poetický text věnovaný Štědrému dni, Silvestru a Novému roku 1985/; Milan Hübl "Východní Slovensko - rusifikace nebo slovakizace?" /polemika s částí příspěvku Dominika Tatrky budapeštskému kulturnímu fóru/; Jan Faktor "Hlavní problém literatury je ten, že všichni píšou špatně" /satirický polemický text podepsaný pseudonymem/; Václav Havel "Odpověď mladým křesťanům" /zamyšlení nad otázkami položenými v otevřeném dopise mladých křesťanů/; Dominik Tatrka "Odpověď do ankety" /další příspěvek do ankety Lenky Procházkové se dvěma otázkami: Co jste dělal, když vám bylo dvacet? a Co radíte dnešním dvacetiletým?/; Sergej Machonin "Pokus o Pokoušení" /recenze poslední divadelní hry Václava Havla/; Milan Jungmann "Recenze laická" /recenze čtyř studií Miroslava Červenky z let 1975-83, nazvaných Z večerní školy versologie/; Milan Uhde "Tahle jáma je bezedná" /kritická poznámka k honorářové politice Svazu českých dramatických umělců/; zn -jka- "Princip zásluhovosti" /k novému oficiálně zaváděnému termínu/; Ludvík Vaculík "Kavárna Union" /další z "kavárenských" fejetonů/.

XXXXX

Obsah /únor 1986/
Vlasta Chramostová "Loučení" /úryvek z rukopisu "Příběhy a vzpomínky" věnovaný pohřbu Jaroslava Seiferta/; Zdeněk Urbánek "Zádušní odstavce" /zamyšlení nad dílem Jaroslava Seiferta a některých jeho vrstevníků, Vladimíra Holana, Františka Halase, Karla Tomana, Josefa Palivce/; Petr Kabeš "Dopřej mi štěstí být šťasten" /verše/; Jaroslav Opat "Nad jednou knihou o realismu T.G. Masaryka" /kritická studie o knize Evy Schmidtové-Hartmannové "Thomas G. Masaryk's Realism", vydané výzkumným střediskem Collegium Carolinum v Mnichově/; František Pavlíček "Můj první komisař" /vzpomínková próza/; Eda Kriseová "Od-loučenosti" /literární text/; Milan Uhde "Kultura jako nástroj" /polemické poznámky k článku Milana Lukeše "Po kulturním fóru" v časopise Scéna/; Karel Pecka "Yuppies" /zamyšlení nad hnutím hippies a rodícím se hnutím Yuppies - Young Urban Professionals: Mladí městští odborníci/; Miroslav Červenka "Meta-mýty" /postřehy o smyslu mýtů/; Milan Šimečka "Rakouský Kreisky, 75" /portrét rakouského kancléře, dnešního "penzisty"/; Ota Filip "Z dopisu..." /poznámky k některým existenčním problémům v západních zemích a dojmy z cest do Jeruzaléma/; Lenka Procházková "Stroje s pamětí" /fejeton/; zn. - KO- "Více než 13 řádky o..." /kritické glosy k oficiálně vydávané knižní produkci/; Milan Jungmann "Román o ruské ztracené generaci" /recenze knihy Jurije Tráfonova "Čas a místo"/; Ludvík Vaculík "Slova..." /fejeton/.

XXXXX

Jiří Šašek: Básník a symboly, Břevnovské rekviem
Verše plzeňského signatáře Charty 77 k úmrtí Jaroslava Seiferta/

XXXXX

Novinářské periodikum Ze zásuvky a bloku /č.5, leden 1986, 145 stran/
zn. AZ "Lidé, poměry, programy" /zamyšlení nad novými programovými dokumenty KSSS/; "Jaké změny lze čekat v sovětské ekonomice" /překlad rozhovoru francouzského týdeníku L'Expansion s ředitelem Ústavu ekonomiky socialistických zemí O. Bogomolovem ze září 1985/; Milan Hübl "Mlčící bratislavští Maďaři?" /polemika s článkem Suzanne Satoryové v Le Mondu ze 4.-5.11.1984, přeloženém

v časopise 150.000 slov č. IV/1985/12/; Lubomír Linhart "Slováci v Maďarsku" /komentář k článku měsíčníku Lidé a země č. 3/1985 /; zn. -hk- "Podle skutů poznáte je..." /kritická poznámka k poměrům v čs. zdravotnictví/; zn. -js- "Čím se liší nová redakce programu KSSS od původní" /srovnávací text programu z roku 1961 se současným zněním/; Vladimír Kadlec "Rostoucí inflační tlaky ve stagnující ekonomice" /rozbor některých aktuálních jevů v čs. národním hospodářství/; Luboš Kohout "Fakta proti vědomým nepravdám" /polemika s některými tvrzeními Vasilu Biľaka v rozhovoru pro časopis Der Spiegel/; Alexandr Novačić "Kádrové zemětřesení" /překlad komentáře jugoslávského autora o kádrových změnách v SSSR/; Jiří Ruml "Když se řekne Dubček" /zamyšlení nad rukopisem Vladimíra Kadlece Dubček - 1968, československá specifická cesta k socialismu/; Jiří Ruml "Zpráva o pohřbívání v Čechách" /fejton k úmrtí Jaroslava Seiferta/; Rudolf Slánský "Změny v Moskvě - změny v Praze?" /úvaha nad obdobím po nástupu Michaila Gorbačova/; Zdislav Šulc "Stát a ekonomika" /souhrnná informace o této studii s ukázkami kapitol Lidský smysl ekonomie, Trh kapitálu, Nástroje dlouhodobé regulace/; Olga Šulcová "Muž, který rozplakal neznámou ženu" /fejton/ a "Růžo, odešel" /výňatek z rukopisu Cesta do hlubin dělníkovy duše/; František Vodslon "Dopis Vasilu Biľakovi" /polemika s názory z rozhovoru pro Der Spiegel/; "Polské diskuse" /informace o současných diskusích v Polsku, vyvolaných textem profesora Polské akademie věd Andrzeje Walického, t.č. přednášejícího na univerzitě v Camberu v Austrálii, překlad této rozsáhlé úvahy o politické a morálně psychologické situaci v Polsku je přiložen/.

XXXXX XXXXX XXXXX

Krátké zprávy

Setkání s americkým senátorem

Dne 9.2.1986 se v Praze setkal americký senátor za demokratickou stranu Daniel Patrick Moynihan s mluvčím Charty 77 Martinem Paloušem a Annou Šabatovou a se signatáři Charty 77 Milošem Rejehrtem a Petrem Uhlem. K rozhovoru, který se konal z iniciativy D.P. Moynihana, byl pozván i Václav Malý, který se však nemohl zúčastnit. D.P. Moynihan je senátorem za stát New York. V Praze, kterou projížděl na ženevská jednání, byl na soukromé návštěvě; využil jí k rozhovoru s chartisty ale také s náměstkem čs. ministra zahraničních věcí. Při rozhovoru s mluvčími a aktivisty Charty 77 a VONS se zajímal o práci čs. hnutí za lidská práva, o tom jak je v Československu respektován helsinský závěrečný akt, mezinárodní pakt o lidských právech a další dokumenty z oblasti mezinárodního práva a také o rozdíly, které v oblasti respektování těchto dohod jsou mezi jednotlivými zeměmi východní Evropy. Podle jeho názoru by tyto otázky měly být rovněž na pořadu jednání, které v rámci KBSE proběhne letos v listopadu ve Vídni.

XXXXX

Systematické útoky na Ladislava Lise

Dodatečně jsme získali dopis Ladislava Lise z 6.12.1985, v němž si npor. Svobodov z OO VB Česká Lípa stěžuje na šikanování při hlášení v rámci ochranného dohledu; i když oznámil příslušníkům, že je závislý na autobusové dopravě a zmešká-li autobus, půjde 7 km pěšky, nechali ho bez vysvětlitelného důvodu čekat 15 minut, takže autobus zmeškal. "Hlásím se 10-11 krát týdně, při pobytu v Praze až 4 krát denně", píše L. Lis. "Neznám na okrese obdobný případ." V případě L. Lise nejde však jen o nepřiměřené /a tím i nezákonné/ podmínky ochranného dohledu. Na stranických schůzích v okrese Česká Lípa jsou promítány diapozitivy s jeho podobiznou a jeho domem, přičemž jsou střeženi před ním verováni jako před nepřátelským živlem. Lidé, kteří se prohlašují za pracovníky StB, varují jeho spoluobčany před stykem s ním, a to i v banálních případech vzájemné sousedské výpomoci, služby apod. Jde tedy o zřejmou snahu Ladislava Lise izolovat a vytvořit kolem něho společenské vakuum, popřípadě se pokusit vyštvať ho z místa, kde trvalw žije, má domek a kde nelázá skrovnou obživu manuální prací. V podmínkách okresního města a venkova může být taková snaha i úspěšná. Solidarita lidí dobré vůle, z Československa i ze zahraničí, může však tuto snahu zmařit.

XXXXX

Ochranný dohled J. Gruntoráda, F. Stárka a J. Litomiského

Podobné problémy s čekáním: "Buďte čekat tak dlouho, jak já budu chtít!" jako L. Lis má i Jiří Gruntorád. Píše o tom náčelníkovi Správy SNB v Praze ve stížnosti z 9.12.1985. Stěžuje si také na časté, právně nezdůvodnitelné noční kontroly. V odpovědi na jeho stížnost píše náčelník Správy dne 23.1., že v postupu příslušníků neshledal porušení služebních nebo právních norem. Také František Stárko

vi byly v polovině února zpřísněny podmínky podmínky ochranného dohledu, musí se nyní hlásit denně. Dvouletý ochranný dohled skončil před několika dny Janu Litomiskému, který byl od svého propuštění z vězení prakticky odkázán na život ve vsi Vyskytná. Pouhý týden před zánikem tohoto ochranného dohledu projednával okresní soud v Pelhřimově návrh Jana Litomiského na předčasné propuštění z ochranného dohledu; návrh byl podán už před půl rokem. Vzhledem k "závažnosti" trestné činnosti" soud návrhu nevyhověl. Považoval za důležité, aby Jan Litomiský byl dohledu podroben ještě následujících šest dní.

XXXXX

Miloš Rejchrt píše o tom, že se nečopustil znásilnění

Píše to ve svém dopise ze 4. února t.r. ministru vnitra ČSSR Vajnarovi. Popisuje událost z večera předchozího dne, kdy se vracel z návštěvy u MUDr. Bedřicha Placáka a byl zadržen hlídkou VB s tím, že v okolí došlo ke znásilnění a popis pachatele odpovídá jeho vzhledu. Při následné prohlídce tašky na okrsku VB mu byly odnаты dvě kopie překladu přednášek francouzského filozofa Etienna Gilsona z r. 1941 Bůh a filozofie, přičemž originál a jedna kopie překladu mu byly ponechány. Miloš Rejchrt píše ministrově, že by rád dostal dvě "řekněme napůjčené" kopie zpět, jak pracovník StB slíbil. "Jistě i Vy se distancujete", píše M. Rejchrt, "od obłudné zásady učitě části křesťanstva, že slib daný kacíři nezavazuje". Žádá také ministra Vajnara, aby vysvětlil pracovníkům svého resortu, aby s věcí tak vážnou, jako je znásilnění, nezačali lehkomyšlně. "Používat podezření či obvinění ze znásilnění jako instrumentu k dosažení nějakého jiného cíle ... je nejen nemravné, ale ani se to nevláčí". A M. Rejchrt připomíná mravoučnou historku o chlapci, který volal o pomoc nejprve z žertu a jemuž nepřišli na pomoc, když se opravdu topil. "Přijměte, vážený pane ministře", píše v závěru svého dopisu M. Rejchrt, "ujištění, že motivem mého dopisu je snaha přispět k tomu, aby se ke zločinu přistupovalo jako ke zločinu, k rukopisu jako k rukopisu a příslušníci SNB aby plnili povinnost strážců pořádku a zákona dbající zachování své cti, vážnosti a důstojnosti, jak je k tomu zavazuje nejen zákon č. 40/74 Sb., ale samy zákony civilizovaného světa."

XXXXX

Dopis Jana Šimsy Janu Pilařovi

Z 24. ledna 1986 se týkal Jana Kellera, který v té době očekával hlavní líčení ve své trestní věci. Českobratrský duchovní Jan Šimsa ve svém dopise uvádí, že při domovní prohlídce u J. Kellera byla odnata rovněž kniha Jaroslava Seiferta: Všechny krásy světa, což bylo "v obžalobě výslovně uvedeno na dotvrzení subjektivní stránky trestného činu". Žádá je nápravu Jan Šimsa píše: "Uvedení paměti Jaroslava Seiferta /v obžalobě/ je však v roce jeho úmrtí cosi nehorázného, i když je svědectvím o tom, jak byl a ještě je Jaroslav Seifert nepřáteli české kultury nenáviděn."

XXXXX

Pavel Roubal se obrací na ROH a MOP

Ústřední radě odborů poslal stížnost Pavel Roubal z Částrova. V počínání zaměstnavatele /Spojené kartáčovny v Pelhřimově/, který mu zabránil v účasti na pohřbu Jaroslava Seiferta tím, že mu "ryze účelově" odmítl dát dovolenou na den pohřbu, spatřuje zneužívání pravomoci organizace vůči pracovníkovi. P. Roubal připomíná, že mu v minulosti bylo podobně zabráněno v účasti na hlavním líčení s Ivanem Jirousem a na pohřbu filozofa Jana Patočky. Václav Uhlíř, vedoucí kontrolního oddělení ÚRO, odpověděl Pavlu Roubalovi, že stížnost nepovažuje za důvodnou. Vyslovil i názor, že plnění plánu /P. Roubal dovozuje, že jeho dovolenou by plán nebyl nijak narušen/ není jediným úkolem zaměstnavatelské organizace. Nato se Pavel Roubal obrátil dne 20. 2. 1986 na Mezinárodní úřad práce v Ženevě, který je orgánem Mezinárodní organizace práce OSN. V dopise dovozuje, že zaměstnavatelské organizace mají ještě jiné úkoly než pracovní, známená souhlas čs. vrcholného odborového orgánu se "systematickým omezováním občanských práv a zneužíváním postavení zaměstnavatele". - V účasti na pohřbu Jaroslava Seiferta bylo bráněno i jiným signatářům Charty 77, např. Ladislavu Lisovi. Někteří signatáři a mluvčí Charty 77 byli, jak už bylo oznámeno, střeženi operativou Státní bezpečnosti /tři muži + 1 vůz Tatra 613/. Toto střežení bylo začátkem tohoto roku organizováno i v době návštěv rakouského spolkového prezidenta Kirchschlägersa v Bratislavě a ministra zahraničních věcí NSR Hanse Dietricha Genschera v Kaňových Varech.

XXXXX

Vasil Biřak uvádí rŮzně počet diskriminovaných v zaměstnání
Píše to ve svém dopise V.Biřakovi ekonom a signatář Charty 77 Rudolf Zukal, kte-
rý cituje jeho výrok v Daily Worker v r.1975, kdy V.Biřak uvedl, že "zhruba 70%
těch, kdo neprošli prověrkou, zůstali na svých místech". Srovnává ho s Biřako-
vými slovy v Rudém právu z hl.12.1985, že prý "jen 18% z celkového počtu /ze
strany vyloučených či vyškrtnutých/ nezastávalo /po prověrce/ stejnou funkci
jako před prověrkou". "Je podstatný rozdíl", tvrdí R.Zukal, "mezi 30% v prvním
tvrzení a 18% v druhém projevu."

XXXXX

Zásahy proti koncertům

Dne 15.února 1986 měl v Dolanech u Police nad Metují proběhnout koncert několik
amatérských rockových kapel. Do Dolan se sjelo 130-150 zájemců z Čech a Moravy.
Původní povolení k pronajmutí sálu do tří hodin do rána bylo po zahájení koncer-
ního večera zrušeno. Učinil tak osobně Jaroslav Jakl, předseda JZD Borx, který
původně dal k pronájmu souhlas. Byl přítom přítomen pracovník náchodské StB
Rauscher. Na výzvu předsedy JZD opustili účastníci koncertu sál a rozjeli se
do svých domovů.

Drsnější dozvuky měl koncert v kulturním domě Opatov na Jižním Městě v Praze;
dne 18.2.1986 zde na oficiálním koncertu vystoupily skupiny V3S, Plexis a FPB.
Po skončení koncertu čekalo před kulturním domem větší množství příslušníků VB,
někteří se psy. Veřejná bezpečnost kontrolovala občanské průkazy vycházejících,
urážela je a vůči některým používala i fyzického násilí. Přitom byli někteří
návštěvníci koncertu naloženi do přistavených aut a převezeni na stanici VB. Po-
dle názoru místních občanů šlo o akci, která má omezit kulturní dění v Opatově
popřípadě mu zcela zabránit.

XXXXX

Ještě k Sekci mladé hudby

V minulém čísle Info o Ch 77 jsme referovali o zásahu čs.úřadů proti Sekci mladé
hudby Svazu hudebníků, t.č.v likvidaci. Akce SMH ve prospěch hladovějících Etio-
panů byla, jak jsme informovali, zmařena čs.ministerstvem zahraničních věcí.
Nyní se ze stanoviska Sekce mladé hudby z 1.2.1986 dovídáme, že toto ministerst-
vo nejen zakázalo etiopskému velvyslanectví styk se SMH, ale sdělilo jeho ta-
jemníkovi, že si nepřeje, aby velvyslanectví sekci o tomto zákazu vůbec informo-
valo. Přitom je podle názoru etiopského velvyslanectví SMH vůbec jedinou čs.or-
ganizací, jež se ve věcích hladovějících Afričanů přímo angažuje. Do věci vstou-
pilo i další ministerstvo, a to vnitra. Jeho pracovníci předvedli dne 27.1.1986
Ladislava Zajíčka, vedoucího produkce SMH na VB, kde mu vyslovili varování, že
pokud bude SMH v činnosti pokračovat, vystavuje se nebezpečí trestního stíhání.
L.Zajíček uvedl m.j., že jako "občan ... má plné ústavní právo požadovat, aby se
společenskou strukturou, která je silně postřena prolukou ve své zájmové čin-
nosti, bylo jednáno za účelem nalezení oboustranně přijatelného řešení legální
aktivizace její činnosti a jejího podílu na společenském životě..." Akce, které
SMH rozvinula po sterilně právním zrušení Svazu hudebníků, se vyznačují vysokým
stupněm lidské, občanské angažovanosti ve spojení s vřelými projevy internacio-
nalismu a humanismu." L.Zajíček také připomněl, že SMH má 12 000 členů, kteří
mají k vedení sekce důvětu. Dne 29.1.1986 vyměřila přestupková komise ONV Pra-
ha 1, již předsedal poslanec Buřta, třem funkcionářům SMH pokuty, a to L.Zajíč-
kovi 2000,-Kčs, Miloši Lauermanovi 1500,-Kčs a Boženě Divišové 1000,-Kčs, a to
za to, že SMH vyvíjí činnost i po zrušení Svazu hudebníků. - Vedení SMH se roz-
hodlo ve své činnosti pokračovat. Nevzdává se ani dalších akcí ve prospěch hla-
dovějících Afričanů. Ladislav Zajíček se takto vyjádřil k varování, jehož se mu
dostalo: "Při vědomí toho, že ve stále ohrožených státech centrální Afriky umí-
rá na následky hladomoru takřka 200 z každého tisíce novorozenat, mi připadá
i jakákoli možná realizace výhružek neznámých osob z jakýchkoliv zdejších insti-
tucí méně významná."

XXXXX

Demonstrace k 5.výročí smrti Johna Lennona v Moskvě

Dne 8.12.1985 se v Moskvě na Leninových horách shromáždilo k uctění památky
Johna Lennona asi 25 osob, které poslouchaly z přenosného magnetofonu hudbu.
Milice, která místo obklopila spolu s neuniformovanými příslušníky, skupinu asi
po pěti minutách rozptýlila, přičemž zadržela a odvezla vozy čtyři demonstrují-
cí, včetně členů Skupiny pro nastolení důvěry mezi USA a SSSR. Ostatní účastníci
se pokojně rozešli.

XXXXX

Odpírači povinné vojenské služby v Polsku a SSSR

Odmítání vojenské služby ve státech východní Evropy je stále častějším jevem.

V Polsku např. nedávno uvěznilo dva představitele hnutí odpíračů - Piotra Niemczyka a Jacka Czaputowicze. Hrozí jim trest do tří let vězení. Polské hnutí nese název Svoboda a mír; jde o mnoho základních skupin po celém Polsku. Spolu s polským KOS usiluje hnutí i o dialog se západoevropským mírovým hnutím. - Odpírači existují i v SSSR. Někteří jsou i ve spojení s moskevskou mírovou Skupinou pro obnovení důvěry mezi USA a SSSR. V Sovětském svazu se hodně diskutuje o sovětské vojenské přítomnosti v Afghánistánu, ale Skupina důvěry se veřejně k těmto otázkám nevyjadřuje. Jiná skupina, tzv. Nezávislá iniciativa, která proti válce v Afghánistánu protestovala, byla prakticky celá uvězněna resp. internována v psychiatrických léčebnách. Sovětští odpírači, které odmítají službu v armádě z mravních důvodů, jsou většinou z židovského emigračního hnutí nebo nějakého náboženského uskupení. Jedním z odpíračů je i Dmitrij Argunov z Moskvy, který 9.11.1985 dostal povolávací rozkaz a 15.11. byl pracovníky KGB uvězněn. Před uvězněním rozšiřoval mezi mladými lidmi prohlášení, že v něm vysvětloval, že vojenskou službu odmítá z mravních důvodů, které nejsou nábožensky motivovány, prostě proto, jak napsal, že není schopen zabíjet.

XXXXXX

Odložené Miláno

Mezinárodní konference Deset let po Helsinkách, svolaná do Milána na duben 1986, je z technických důvodů odložena na 16.-18. květen t.r. Toto sdělení zajisté uvítají všichni, kdo se chystali či chystají napsat k této příležitosti příspěvek, zdravici nebo nějaký jiný text a pro nával jiné práce to však zatím nestihli.

XXXXXX

"Šeří panterí" v NSR

Tak se přezdívá nové lize pro ochranu starých lidí, jejíž správný název je Senioren Schutzbund. Chce způsobit "malou revoluci ve světě třetího věku", změnit mentalitu, která se starými lidmi už "nepočítá", hledat pro ně reálné společenské uplatnění. Po "univerzitách třetího věku" 70.let je založení této organizace významným počinem v oblasti lidských práv, která jistě najde následování v dalších zemích.

XXXXXX

"Československý mladý člověk doma a ve světě"- Franken 1986

V předběžném návrhu programu sympozia, které se jako každoročně koná v bavorském Franken /letošní termín je plánován na 8.-12.10.1986/ se dočítáme, že půjde o symposium o přítomnosti i budoucnosti mladých Čechů a Slováků, kteří se rozhodli zůstat doma nebo odejít z Československa. Chce ukázat rizika a úskalí, bolesti i štěstí, které takové rozhodování přináší. Chce ukázat, že toto rozhodování je aktem svobody, s vědomím povinností. Symposium a publikace, která má na jeho základě vzniknout, má především pomáhat. Dobrymi, ale i špatnými zkušenostmi, riziky situace i úvahami o budoucnosti. A nakonec: má to být symposium pro dobu a o době, pro zemi a o zemi, z níž není možno svobodně odejít a svobodně se do ní vracet k užítku jejímu i vlastnímu. Symposium o naší dnešní společné nesvobodě - doma i ve světě, ale i o naší svobodě. O všem, co nás spojuje, ale i o tom, co nás rozděluje, v čem si třeba nerozumíme. Navrhovaný obsah:

1. Doma. A. Situace společenství: Stručná historie dnešního stavu věcí - o tom, jak se dnes vládne v Československu a Československem - proč naše hospodářství pracuje víc špatně než dobře - o minulých pokusech změnit naši společnost, hospodářství a život k lepšímu /refirmy, Charta, pokusy shora/ - co můžeme čekat od budoucnosti? revoluce? evoluce? shora? zdola? - Vývoj v SSSR, Maďarsku, Polsku, NDR - bude líp anebo čím dál tím hůř? B. Situace jednotlivce: víra v reálsocialismus - cynická režimní kariéra, útek do soukromí - tvořivý život v úzkých hranicích /rodina/ - otevřená opozice - nezávislé /alternativní/aktivity - k čemu nás, mladé režim potřebuje? - obejde se bez nás? - my bez něho? - a jak?

2. Ve světě - situace společenství i jednotlivců: O hospodářství západních zemí bez iluzí a bez pomluv - světla a stíny západní svobody a demokracie - Češi a Slováci v německy mluvícím světě, ve světě anglosaském, ve Francii a jiných románských zemích - právní, sociální, pracovní a studijní problémy - azyl, občanství, práce, nezaměstnanost, podpory, stipendia, studium, styk s příbuznými a přáteli doma, problémy všeho druhu.

Na závěr: Co dělají Češi a Slováci v politice, kultuře, jak pracují, jak žijí. Doma? Ve světě: Jaké mají spolky, organizace, noviny, nakladatelství, jak vycházejí spolu, jak si rozumí - nerozumí - co dělají dobře - špatně. Co dě-

lají pro sebe a co pro domov?

Vedle referátů a koreferátů budou na programu i písně, básně, úvahy, vyprávění atd. - Kapitoly "Doma" by měly být napsány doma, a to v rozsahu 10 až 15 stran strojopisu. Odeslány by měly být nejpozději do 30.6.1986. Po tomto datu jen zcela výjimečně a bez záruky, že text bude zařazen do programu. Pokud bude doma cokliv napsáno o situaci ve světě, je to jen vítáno. Franken 86 má být všechno jiné, jen ne akademické setkání. Vítány jsou projevy co nejméně konvenční a vůbec ne "konfekční".

XXXXXX XXXXXX XXXXXX
Přetiskování či jiné přebírání textů zveřejněných v Info o Ch 77 je v zásadě možné. Jde-li však o texty psané přímo pro Info o Ch 77, články, přehledy, zprávy pod., žádáme, aby byl vždy uveden pramen.

XXXXXX